

HISTORIE

Brno je druhým největším městem České republiky, správním centrem Jihomoravského kraje i celé Moravy. Do roku 1945 byla celá čtvrtina brněnských obyvatel německé národnosti.

Příhodná poloha na soutoku řek Svitavy a Svratky uprostřed Brněnské kotliny od nepaměti lákala k osídlení. Již v 8. století přicházejí Slované, začátkem 12. století se objevují první kolonisté, zejména němečtí, ale i jiní, včetně Židů.

Největší rozkvět zažívá královské město Brno během 14. století, stává se sídlem markrabství moravského, má svůj právní i – dnes bychom řekli – „organizační“ řád. Vzniká mnoho kostelů a klášterů. Připomeňme zde alespoň dva: nejstarší kostel v Brně se základy z 12. století, pozdně gotická katedrála sv. Petra a Pavla je dnes národní kulturní památkou. V 18. století byla katedrála barokizována, oltář je pseudogotický. Honosí se dvěma 84 metrů vysokými věžemi. V letech 1904–1905 byl chrám přestavován v novogotickém stylu. Druhým je pozdně gotický kostel sv. Jakuba na Rašínově třídě, který stojí na místě původního farního kostela trhově vsi německých a flanderských kolonistů z 13. století. Z bohatství historických staveb nemůžeme vynechat Špilberk, dominantu města s barokní pevností. V jejím východním křídle najdeme gotický palác královského hradu z konce 13. století. Smutnou proslulost získal Špilberk jako vězení.

Pohnuté osudy naší země v dalších stoletích se nevyhnuly ani Brnu. V době husitských válek stálo město při králi Zikmundovi, později se vzepřelo Jiřímu Poděbradskému, jenž však svými diplomatickými schopnostmi spory urovnal.

V 16. století se v Brně objevuje učení Martina Luthera, které zde bylo vděčně přijímáno a rychle se šířilo, zejména mezi německým obyvatelstvem, stejně tak jako o něco později učení Jana Kalvína u českých evangelíků.

Brno bylo městem tolerance až do příchodu jezuitů v r. 1572 a kardinála Františka z Dietrichštejna. Ti tvrdě prosazovali katolictví. Za příklon ke stavovskému povstání v r. 1618 byli obyvatelé Brna po bělohorské bitvě tvrdě potrestáni. Nedošlo však k popravám jako v Praze díky Karlu staršímu ze Žerotína, který sice se stavovským povstáním nesouhlasil, ale přičinil se v Brně o mírnější tresty obžalovaných. Obnovené zřízení zemské z r. 1627 znamenalo konec nadějí moravských evangelíků na návrat náboženské svobody. V r. 1630 byla rekatolizace Moravy prakticky dokončena.

Ve třicetileté válce odolalo město obléhání Švédů a spolu s Čechami a Moravou prožívalo těžké časy dlouholetého náboženského útlaču. Toleranční patent z r. 1781 přinesl alespoň částečnou náboženskou svobodu. V té době, ale také již i dříve, dochází k rozvoji hospodářství, vznikají první manufaktury a do měst přicházejí venkovští obyvatelé, většinou evangelici. To se již začíná psát nová kapitola města Brna – vznikajícího velkoměsta a metropole Moravy.

Kontaktní místo:

Farní sbor ČCE, Opletalova 600/6, 602 00 Brno 2
tel.: 00420 542 211 453, fax: 00420 542 210 332
e-mail: brno1@evangnet.cz, <http://brno1.evangnet.cz/>

Česká reformace, o sto let starší než reformace světová reprezentovaná Martinem Lutherem a Jeanem Calvinem, je spojena s mistrem Janem Husem, později s husitstvím, s církví podobojí (utrakvistickou) a s Jednotou bratrskou. Představitelé církví české reformace se pokoušeli legalizovat své postavení, což se jim podařilo r. 1609 díky Rudolfovu Majestátu, prvnímu evropskému zákonu zaručujícímu svobodu svědomí i pro jinak bezprávné poddané. Po bitvě na Bílé hoře r. 1620 následoval v českých zemích zákaz existence všech církví kromě římskokatolické. Ze země byla proto nucena odejít řada osobností včetně Jana Amose Komenského, posledního biskupa Jednoty bratrské. Dne 13. října 1781 vydal císař Josef II. Toleranční patent, jímž poskytoval trpění dvěma evangelickým církvím, luterské a kalvínské. Až v roce 1861, po vydání Císařského patentu, dosáhly evangelické sbory právního uznání a mohly tak mj. stavět i kostely s věží. Po vyhlášení Československé republiky v r. 1918 bylo schváleno spojení církví luterské a reformované v jedinou Českobratrskou církev evangelickou, vědomě navazující na českou reformaci.

Písemné materiály, speciální informační systém a DVD, vydané v rámci tohoto projektu, mapují památky reformace a jejího odkazu od nejstaršího období do současnosti v rámci celé České republiky.

Součástí projektu pro širokou veřejnost je i možnost zprostředkovat doprovodné služby související s návštěvou památek – ubytování, kulturní a společenské akce. Partnerem projektu je Ekumenická rada církví v ČR.

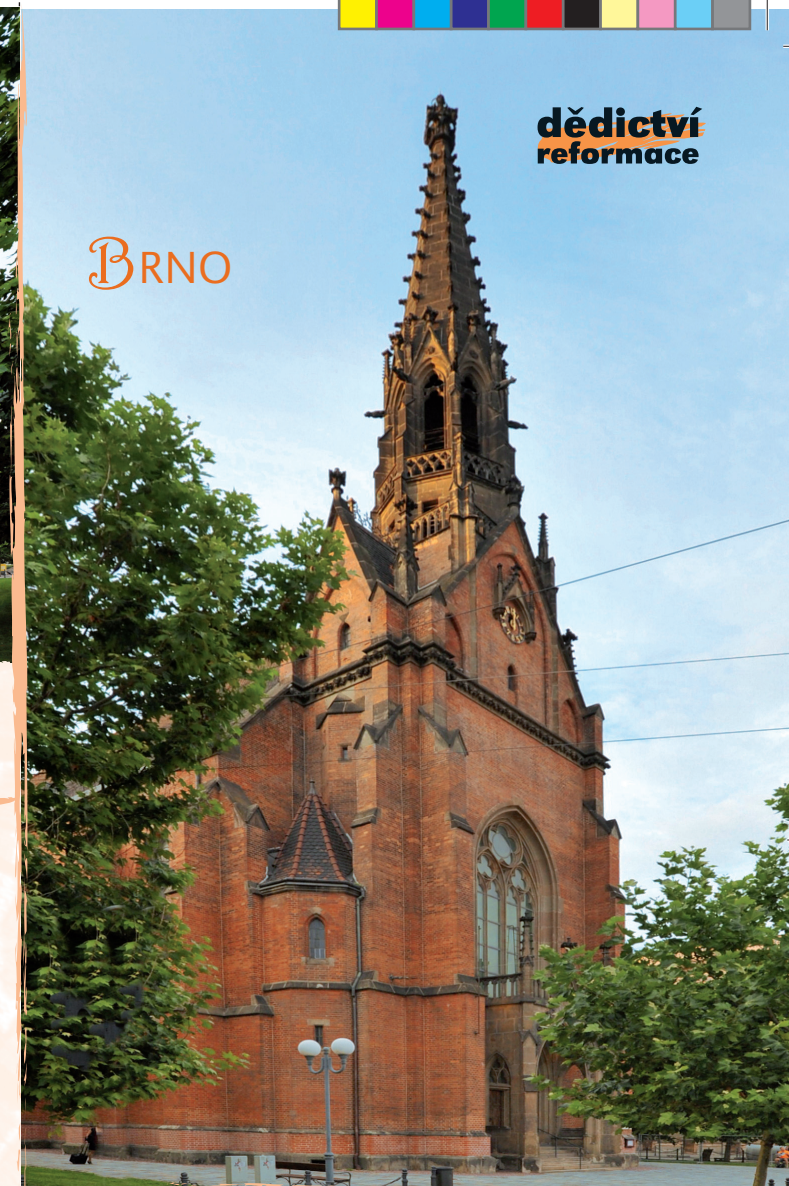
Více informací najdete také v Informačních centrech v Praze, Brně, Telči, Velké Lhotě u Dačic, Mariánských Lázních, Karlových Varech a Herlíkovicích-Strážném a na webových stránkách.

www.pamatky-cz.eu

Prezentační materiál byl vytvořen v rámci realizace projektu „Zachování odkazu památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“. Projekt byl spolufinancován ze zdrojů Evropské unie, v rámci Integrovaného operačního programu, prioritní osa 4, oblast podpory 4.1. – Národní podpora cestovního ruchu, v rámci cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

**dědictví
reformace**

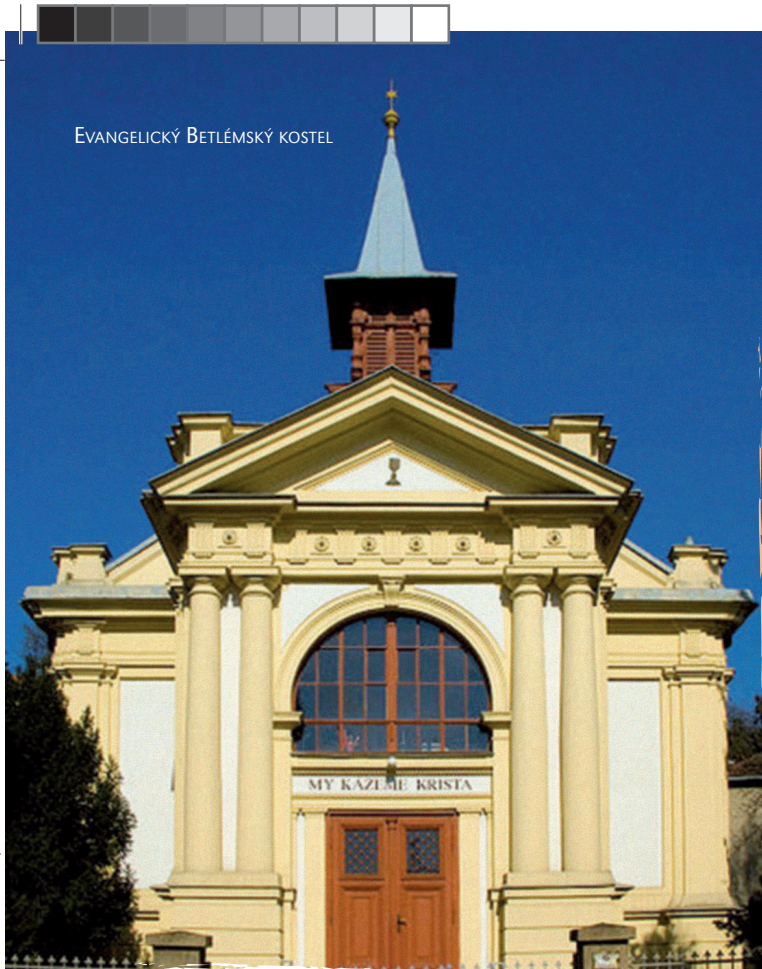
BRNO

ODKAZ PAMÁTEK REFORMACE
Prezentace kulturního dědictví odkazu reformace

www.pamatky-cz.eu

Českobratrská církev evangelická
Jungmannova 9, 111 21 Praha 1
www.e-cirkev.cz

BRNĚNSKÉ KOSTELY

Němci žijící v Brně přijímali s radostí Lutherovo učení; díky pochopení továrníka J. L. Kofflera zde v roce 1782 vznikl augsburský sbor Německé evangelické církve. V letech 1863–1867 byl na pozdějším Komenského náměstí vybudován v duchu historismu novogotický trojlodní kostel se 45 metrů vysokou věží podle návrhu vídeňského architekta H. v. Ferstela. Ve své době byl „červený“ Kristův kostel největší evangelickou stavbou v katolických zemích. Uvnitř kostela kromě působivého interiéru stojí za pozornost mramorová kazatelna a varhany z r. 1887.

Po 2. světové válce byl červený kostel na Komenského náměstí svěřen do péče Českobratrské církve evangelické a slouží spolu s Betlémským kostelem v Pellicově ulici farnímu sboru Brno I. V Opletalově ulici je farní budova, již zčásti využívá jedna z brněnských škol Evangelické akademie – VOŠ sociálně-právní (druhá brněnská škola je Střední zdravotnická škola EA v Brně-Lišni).

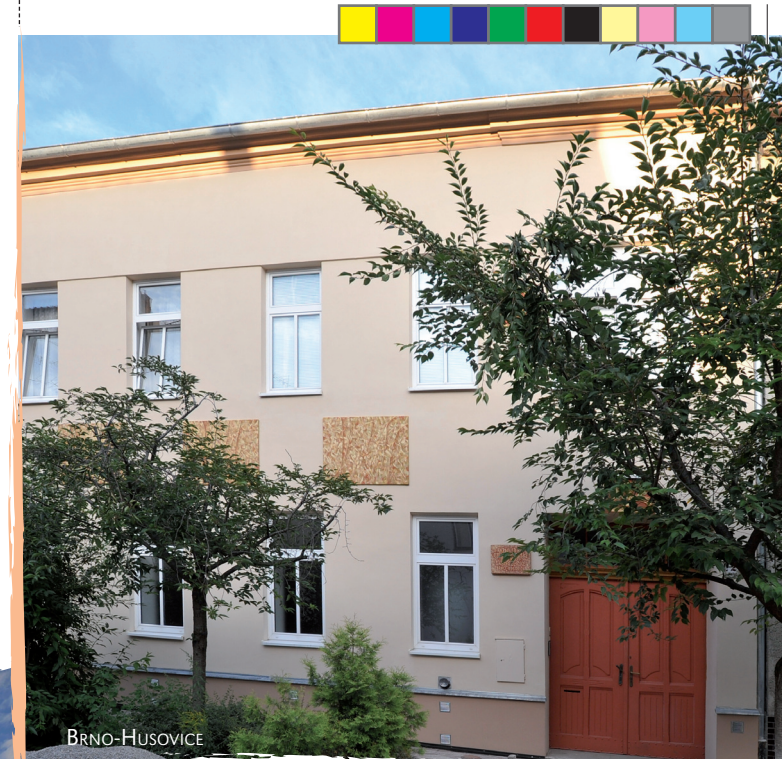
Vraťme se však zpět k historii českých evangelíků v Brně. Po vyhlášení Tolerančního patentu bývaly společné bohoslužby s německými evangelíky. Později se čeští evangelíci reformovaného vyznání stali kazatelskou stanicí farního sboru v Nosislavi a v r. 1906 byl v Brně vytvořen samostatný sbor. To již ovšem stál Betlémský kostel v dnešní Pellicově ulici. První bohoslužby v novoklasicistním kostele s výrazným vstupem a prostorným modlitebním prostorem se zde konaly 23. května 1895. Kostel i fara byly vážně poškozeny na konci 2. světové války při bombardování Brna.

Evangelíků v Brně přibývalo, a tak bylo již na začátku 20. století rozhodnuto vybudovat sborový dům, podobný Husovu domu v Praze. Velkolepé plány byly přerušeny 1. světovou válkou. Moderní Blahoslavův dům byl slavnostně otevřen 14. prosince 1924 a se svými mnoha účelně zařízenými sály, bohoslužebnou místností i s možností ubytování (tenkrát se myslelo na studenty, vojáky, věřící přicházející z venkova) slouží svému účelu jako farní sbor Brno II dodnes. K bohoslužebným prostorům přiléhá obytný dům, v němž bydlí faráři a další církevní pracovníci.

V Brně-Židenicích, v Konečného ulici vznikl farní sbor v r. 1929. Živý sbor začal zanedlouho přemýšlet o stavbě kostela a díky plánům člena sboru architekta Miloslava Tejce a píli stavitele Zukala i členů sboru byl 2. června 1935 otevřen prostorný funkcionalistický kostel s potřebným zázemím a s farou dosažitelnou přes zahradu. Ve věži byly zavěšeny tři zvony, dary členů sboru. Zachoval se jen jeden...

Následky leteckých náletů na konci 2. světové války se nevyhnuly ani novému židenickému kostelu. Při nich byla stavba téměř zničena. Díky obětavosti mnohých byl však již 2. června 1946 znovu posvěcen a je do dnešní doby vzorně spravován.

4. farní sbor v Brně-Husovicích vznikl v roce 1945 a vlastní sborový dům v Netušilově ulici. Sbor je mladý a spoléhá na společenství mladých rodin s dětmi. V zahradě domu byl postaven srub pro děti a mládež. Je zde pravidelně pořádán „Husovický dvorek“ s vernisážemi výstav a divadelními představeními. Oblíbenou zvláštností jsou bigbítové bohoslužby.

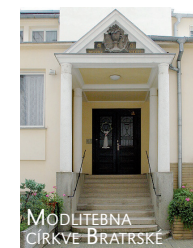

Československá církev husitská má v Brně několik náboženských obcí. Zmíníme se o Husově obci a funkcionalistickém kostele v Botanické ulici z r. 1929, a o kostele v Brně-Králově Poli, první sakrální konstruktivistické stavbě z r. 1925.

V Brně-Židenicích stojí chrám Spasitele.

Církev bratrská má v Brně svůj sbor v Kounicově ulici.

Modlitebna s velkým a malým sálem byla postavena v letech 1924 až 1925; další sbor je v Brně-Králově Poli. Patří sem ještě sbor Brno-Betanie.

Židovská synagoga z r. 1885 byla vypálena hned 16. března 1939. Ani další synagogy nepřežily 2. světovou válku. Jen synagoga v ulici Skořepka byla v r. 1945 obnovena a slouží bohoslužebným účelům. Je to jediná živá synagoga na celém území Moravy a Slezska. Pravoslavná církev užívá chrám sv. Václava na Špilberku od r. 1931. Své stánky má v Brně, městě tolerance, také celá řada dalších církví.